

Nota

De toekomst van het lokaal en provinciaal jeugd(werk)beleid

Datum: 1 September 2010

Matti Vandemaele

Er staat heel wat te gebeuren voor wie op plaatselijk en op provinciaal niveau met jeugd(werk)beleid bezig is. De processen van 'planlastvermindering' en 'interne staatshervorming' zijn al een hele tijd onderwerp van gesprek. Een aantal verandering met een grote impact zijn immers op til.

1 Planlastvermindering

Kort gezegd gaat planlastvermindering, voor de jeugdsector, over de toekomst van de lokale jeugdbeleidsplannen. De gemeentelijke jeugdbeleidsplannen zullen waarschijnlijk verdwijnen. Het Vlaams parlement wil immers minder sectorale plannen en één groot gemeentelijk masterplan. Hoewel er nog geen definitieve beslissingen zijn genomen, moeten we ons toch al de vraag stellen welke impact dit zal hebben op het toekomstige jeugdbeleid. Er zijn duidelijke kansen, maar ook bedreigingen.

1.1 Een beetje geschiedenis...

De aanpak van het lokaal en provinciaal jeugd(werk)beleid wordt geregeld door het decreet lokaal en provinciaal jeugdbeleid. Er zijn jeugdraden actief op beide niveaus, er worden jeugdbeleidsplannen geschreven en in ruil daarvoor krijgen provincies en gemeenten centen van de Vlaamse overheid. Deze manier van werken werd in 1993 geïntroduceerd. Aanvankelijk waren er de jeugdwerkbeleidsplannen, maar die werden in 2006 omgevormd tot jeugdbeleidsplannen, met daarin een hoofdstuk jeugdwerkbeleid en een hoofdstuk jeugdbeleid. De vraag van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en enkele burgemeesters was er toen al één van minder en vooral vrijer plannen schrijven. Het decreet werd een stuk eenvoudiger en zo kwam de jeugdsector voor de allereerste keer tegemoet aan de steeds luider klinkende roep tot planlastvermindering.

Toch bleven vooral VVSG en een reeks burgemeesters klagen dat ze te veel plannen moeten schrijven voor te weinig middelen. Ze hekelden bovendien het feit dat de Vlaamse overheid alles wil vastleggen in allerhande regels. Het Vlaams parlement, dat voor een groot stuk bevolkt wordt door lokale mandatarissen en zelf de planlast gecreëerd heeft, wil die planlast nu aanpakken.

1.2 Eén gemeentedecreet

Sinds enkele jaren is het gemeentedecreet in voege. Dit bepaalt op welke manier de lokale besturen georganiseerd worden. Aan dit decreet hangt ook het gemeentefonds vast en via dat fonds krijgen de steden en de gemeenten hun middelen, die ze vrij kunnen besteden. Maar ook weer niet alle middelen zitten in dit fonds! Denk maar aan de financiële steun voor het schrijven van een jeugdbeleidsplan; geld dat gemeenten pas krijgen als hun plan in orde is en dat ze ook louter kunnen aanwenden voor jeugdbeleid.

Het gemeentedecreet treedt stap voor stap in werking. Zo zullen alle Vlaamse steden en gemeenten vanaf 2013 een gemeentelijk meerjarenplan schrijven, het zogenaamde 'masterplan'. Dit strategisch plan beschrijft de belangrijkste doelstellingen van het lokale bestuur voor de komende zes jaar. Per jaar zullen de plannen concreet vorm krijgen. Het is de bedoeling dat het huidige jeugdbeleidsplan, dat slechts voor drie jaar geldt, verdwijnt en in het nieuwe plan geïntegreerd wordt. Echter, hoe dat exact moet gebeuren is nog erg vaag. Er zijn vandaag al een aantal gemeenten waar gewerkt wordt vanuit vrijetijdsdiensten. Maar kan geïntegreerd jeugdbeleid

op die manier eigenlijk wel echt vorm krijgen? Indien er in de toekomst, naar aanleiding van de implementering van de gemeentelijke masterplannen, meer geclusterd zal worden (bijvoorbeeld tot één doelstelling rond vrijetijd), dan kan deze tendens versterkt worden. Anderzijds lijkt de kans op een aparte doelstelling rond jeugdbeleid eerder klein. Onduidelijkheid troef!

1.3 Kans en gevaar

De laatste jaren zijn lokale actoren steeds meer overtuigd van het zogenaamde geïntegreerd jeugdbeleid. Als het lokale jeugdbeleidsplan echt ingekapseld gaat worden in het gemeentelijke masterplan, dan kan dat een stap vooruit betekenen voor geïntegreerd jeugdbeleid. Maar alleen als er ook voldoende inspraak is van kinderen, jongeren en hun verenigingen.

Bij sommigen is er de wil om enkel nog het gemeentedecreet over te houden. Volgens het gemeentedecreet mag de gemeente zelf kiezen hoe ze de inspraak organiseert, wanneer, met wie en in welke mate. De vrees is reëel dat er dan geen enkele garantie meer op kwalitatieve participatie en inspraak is. Over het al dan niet hebben van een lokale jeugdraad wordt in het decreet evenmin gesproken. Wel staat er dat de gemeente adviesraden mag oprichten en invullen zoals ze dat zelf wil. De totale vrijheid voor de gemeentebesturen dus! Dat zal op een aantal plaatsen ongetwijfeld goed lopen, maar of het overal beter wordt is nog maar de vraag.

1.4 Geormerkte middelen

Als je kijkt naar de middelen die vandaag van Vlaanderen naar de gemeenten vloeien voor lokaal jeugd(werk)beleid, dan zien we dat er eigenlijk drie stukken zijn. Er is het deel voor jeugdwerkondersteuning (recurrent) en er zijn twee prioriteiten (impuls). Zoals reeds gezegd moeten de steden en gemeenten die overheidsmiddelen krijgen voor hun jeugdbeleidsplan deze ook effectief inzetten voor jeugdbeleid. Die middelen zijn geormerkt. De gemeente kan er dus bijvoorbeeld geen wegen mee aanleggen.

Nu is het zo dat er in het gemeentefonds geen oormerking mogelijk is. Vlaanderen kan dus niet verplichten dat een deel ervan naar jeugd(werk)beleid gaat. Daarnaast geldt de algemene regel dat alle middelen die bedoeld zijn voor recurrent beleid (dus bedoeld voor het verder zetten van beleid zoals jeugdwerksubsidies, onderhoud van de sporthal...) via het gemeentefonds naar de lokale besturen moet vloeien. Enkel extra middelen (zogenaamde impulsmiddelen voor 'nieuw' beleid) zouden nog los van het gemeentefonds mogen worden gegeven. Er stelt zich dus een probleem.

Nochtans stipuleren het Vlaams regeerakkoord en de beleidsbrief van minister Smet dat de geormerkte middelen voor jeugd(werk)beleid zullen blijven bestaan. Hoe dat zal werken in de toekomst is nog niet duidelijk. Het zou dus kunnen dat alle Vlaamse middelen voor het lokale jeugd(werk)beleid via prioriteiten zullen worden verdeeld.

2 Interne staatshervorming

In een notendop gaat interne staatshervorming over het al dan niet voortbestaan van provinciaal jeugdwerkbeleid. Het jeugdwerk dat provinciaal betaald wordt, de ondersteuning en het aanbod dat vanuit de verschillende provincies wordt voorzien, komen dus op de helling te staan. Een deel van de taken en middelen gaan wellicht naar de resterende twee niveaus. Maar hoe dat allemaal zal gebeuren is voorwerp van discussie.

2.1 De provincies...

Over de geopperde ideeën valt het één en ander te lezen in het Vlaams regeerakkoord: de bedoeling van de Vlaamse regering is dat elk beleidsdomein (jeugd, sport, welzijn...) niet langer op elk van de drie beleidsniveaus (Vlaanderen, provinciaal en lokaal) wordt aangepakt. Maximaal twee niveaus zouden zich mogen inlaten met jeugd, sport of cultuurbeleid. Dat er in het Vlaams parlement geen provincieraadsleden of deputés zetelen zou kunnen verklaren waarom vooral de provincies hierbij het gelag betalen.

De toekomstplannen voor de provincies kan je lezen in het Groenboek Interne Staatshervorming. Hierin staat dat de provincies 'terug zullen treden' uit het jeugdwerkbeleid. Dit zou dus eigenlijk het einde van provinciaal jeugdwerkbeleid betekenen. Daarnaast zouden de provinciale uitleendiensten samengevoegd worden tot één Vlaamse uitleendienst die dan wel in elke provincie één of meerdere uitleenpunten zou hebben.

2.2 Toch niet zo simpel

Als de provincies geen jeugdbeleid meer gaan voeren, dan zullen er toch een aantal problemen rijzen. Wat gebeurt er met de verenigingen die op vandaag provinciaal gesubsidieerd worden? Een aanzet tot antwoord luidt: de lokale besturen of Vlaanderen nemen deze middelen over en zullen instaan voor de verdere ondersteuning. Wie nog wat verder denkt kan zich de vraag stellen hoe de subsidies dan zullen verdeeld worden. De subsidiesystemen verschillen sterk per provincie. Essentieel is dus op basis van welk systeem/reglement de Vlaamse subsidies voor provinciale werkingen dan zouden verdeeld worden.

Een andere bedenking heeft te maken met het geïntegreerd jeugdbeleid. Als het jeugdwerkbeleid in de provincies zou wegvallen en er dus geen rechtstreekse belangen meer zijn voor het jeugdwerk op provinciaal niveau, wie zal dan naar de provinciale jeugdraad gaan om het geïntegreerd jeugdbeleid te adviseren? Of valt de provinciale jeugdraad gewoon weg? En zal er geen beleid naar kinderen, jongeren en hun verenigingen zijn met betrekking tot de thema's die wel nog door de provincies worden opgenomen? Veel vragen dus.

3 En nu?

De aangekondigde veranderingen – zowel op lokaal als op provinciaal vlak – zullen kaderen in een beweging die veel breder gaat dan enkel de jeugdsector. Dat de toekomst er anders uit zal zien staat vast. Het lokale en provinciale jeugdbeleid zullen (gedwongen) een nieuwe weg inslaan, maar het is nog lang niet duidelijk waar die weg naar zal leiden. Wel is zeker dat er kansen en bedreigingen op het pad liggen. Het is dan ook belangrijk om waakzaam te zijn en geen enkele kans of bedreiging te missen.